

Naročnina mesečno 5 kron. Za inozemstvo se računa na ročnina dvojno. - Pismenim vprašanjem znamko za odgovor. — Vse pošiljatve na naslov lista „Sedanjest“.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani K 750.—, $\frac{1}{4}$ K 380.—, $\frac{1}{8}$ K 200.—. Manjši oglasi po 4 K petitvrsta. Pri večkratnem oglaševanju popust. Mali oglasi beseda 1 K, debelo tisk. 2 K.

Belgrajsko pismo.

9. sept. 1921.

Po dolgem presledku se zopet oglašam svojim rojakom. Od mojega zadnjega pisma do danes se je marsikaj spremenilo, vendar v bistvu je ostal položaj isti, razloček je samo v tem, da se je razmerje med opozicijo in vladnimi strankami še bolj poostriilo. To je privedlo do poskusa revizije medsebojnega razmerja vladnih strank. Radikalci drže še vedno odprta vrata izza sebe. Zato zvaljnjejo vso odgovornost za sedanje stanje v državi na demokrate. Napadi in obrambe so osredotočeni predvsem na Pribičeviča in Protiča, dobiček od tega pa pričakuje — Pašič. Ti manevri so naperjeni v to, da se zaziba opozicija v sladke sanje, češ, vladne stranke se že koljejo med seboj... Vendar v ozadju pa se sučejo stvari povsem drugače. Načrt novega volilnega zakona, o katerem je svojčas pisala „Samouprava“ je vez, ki trdno spaja obe vladajoči stranki. Sicer pa itak ni med njima nobenega resnega razločka. Podrobnosti volilnega načrta se drže sicer še v tajnosti, vendar pa se mi je posrečilo dobiti nekatera pojasnila. Načelo načrta je, da si tzv. večinske stranke že v najprej zagotove skupaj najmanj nadpolovično večino poslancev. Kot večinske stranke se smatrajo tiste stranke, ki postavijo svoje kandidate v vseh volilnih okrožjih cele države. Doslej je kot taka veljala — razen komunistov — edino le demokratska stranka. Zato si radikalci prizadevajo najti ugodna tla tudi v Sloveniji, na Hrvaškem pa jih poživlja Protičeva akcija. Ker se je vladnim strankam posrečilo parlamentarno onemogočiti komuniste, je njihov načrt na videz izvedljiv. Kot tretja večinska stranka prihajajo v poštev socialni demokratje, ker so s svojim „delovanjem“ dokazali, da se kapitalistom in militaristom ni treba bati takih „ljudskih“ zastopnikov. Vlada je socialnim demokratom izročila vso premičninsko in nepremičninsko imovino komunističnih organizacij ter jih tako pridobila za svoje namene. Ker so socialni demokratje dobili na ta način monopol v delavskem gibanju, vlada se nadeja, da komunisti ne bodo mogli pod novim imenom in z revidiranim programom nastopiti kot večinska stranka. Vlada toraj računa samo s tremi strankami: z demokrati, z radikalci in s socialnimi demokrati. Glede

samostojnežev pa imajo radikalci svoje posebne namene. V Sloveniji niti srbski radikalci, niti samostojneži nimajo bodočnosti, dokler ima večino v ljudstvu SLS. Zato se je srbska radikalna stranka s samostojneži vred z vso silo vrgla v zagotovitev svojih organizacijskih postojank in proti SLS. Ker bi pa samostojneži ne prišli na svoj račun, se je sklenila med radikalci in SKS ožja kooperacija (skupno delovanje — op. ur.). Pri volitvah bo torej nastopila srbska radikalna stranka tudi v Sloveniji in sicer s svojimi in samostojneškimi kandidati. SKS ne bo postavila svoje kandidatne liste, ker si more le v ozki zvezi z večinsko stranko zagotoviti dosedanje posestno stanje brez obzira na število volilnih glasov. Tako so se samostojneži končno popolnoma razkrinkali in obenem odgovorili na njihovo vprašanje: kdo je prodal Slovence Srbom? Vsled tega je razumljiva udeležba dr. Janjiča, kot tajnika srbske radikalne stranke pri vseh samostojniških prireditvah.

Že 3. julija t. l. je „Samouprava“ prokovala majorizačni volilni red, češ, da to zahtevajo državni interesi. Toda nikdo ni mogel niti slutiti, da se pripravlja tak atentat na volilni izraz volje državljanov. Najernejše nazadnjaštvo in samovolja je na pohodu. Tega se zavedamo vsi in vsi to čutimo, kar nas še ni zastrupljenih. Vse stranke v opoziciji na krov in na delo za skupno akcijo v obrambo države in ljudstva!

Volitve so pred durmi!

Primčev Miha.

Ali je to prav?

Koliko ima naša kraljevina dolgov? — Po izkazu direkcije državnih dolgov imamo danes tako imenovanega državnega dolga 55 milijard in 450 milijonov kron. To je veliko breme.

Kdo je napravil toliko dolga? Izkaz direkcije šteje med državne dolgove tudi dolgove tistih pokrajin, ki so bile pred vojno v avstro-ogrski državi; pa to ni pravilno; to ni državni dolg, ampak dolg dotične dežele, ki ga mora sama plačati in ga tudi lahko plača. Tako n. pr. ima kranjska dežela okrog 28 milijonov dolga, pa čez 500 milijonov premoženja, toraj se bo zdaj ob likvidaciji deželnega gospodarstva ta dolg izplačal, nam pa ostane

še čistih petsto milijonov v rokah. Enako napravijo tudi druge dežele; ti dolgovi torej ne pridejo v poštev med državnimi dolgovi.

Druge dolgove naše SHS države pa moramo postaviti na trojen račun. — Na prvem računu stoje predvojni dolgovi, na drugem vojni dolgovi, na tretjem pa dolgovi, ki so se napravili po našem „ujedinjenju“. Na račun predvojnih dolgov stavi ta izkaz samo predvojne dolgove Srbije, ne pa prodvojne dolgove Avstro-Ogrske, kolikor jih pripade na pokrajine, ki so zdaj združene s Srbijo v SHS državo. Tega dolga je okolo 2 milijarde kron. — Zakaj direkcija tega dolga ne upošteva, da je dolžnost nasledstvenih držav, da ta dolg priznajo in prevzamejo v zmislu članka 20? St. Germainške mirovne pogodbe? — Srbija kot prejšnja kraljevina ima 863 milijonov frankov predvojnega dolga, to je v naši valuti (1 frank - 13 kron) - 11 milijard 219 milijonov kron; — nasproti 2 milijardema avst. ogr. dolga je to velika vsota.

2. Na drugem računu stoje vojni dolgovi. — Predvojna Srbija ima vojnega dolga 1.936 milijonov frankov to je 25 milijard 168 milijonov kron. — To je težko breme za majhno državo.

Tudi na tem računu pogrešamo vojne dolgove avstro-ogrške, v kolikor jih je žigosala država SHS. Direkciji so gotovo te številke znane, pa jih ne upošteva. To je nova velika škoda za nas. Pri „ujedinjenju“ smo stopili v zvezo s Srbi z vsem, kar imamo, prinesli smo Srbiji imovine gotovine nad 100 milijard v sedanjih valutah in pa nekaj avstro-ogrškega vojnega dolga, ki ne presega 2% tega premoženja, pa premoženje so Srbi prevzeli za dolgove žnjim združene se pa ne menijo. Ali je to prav?

3. Na tretjem računu stoje dolgovi, katere je država SHS napravila po našem ujedinjenju. Ti novi dolgovi so: 40 milijonov dolarjev = 6800 mil. kron; 650 mil. frankov = 8190 mil. kron; 639 milijonov dinarjev = 2556 milijonov kron, in 1036 milijonov kron; skupaj = 18 milijard in pol novega dolga.

To je obilno za 2 leti skupnega gospodarstva.

Kako se plačujejo obresti od teh dolgov? —

Naša država SHS plačuje obresti predvojnih in vojnih dolgov, pa samo onih iz

stare Srbije, avstro-ogrskih ne upošteva nič, dasi je mnogo državljanov navezanih na te obresti, jih država noče izplačati. Ali je to pravično? Kako visoko se obrestuje ta srbski dolg? —

Ker je predvojno srbsko posojilo najeto v frankih, se morajo tudi obresti dajati v frankih. Pred vojno je bil dinar frank, danes pa je 1 frank = 13 K = 3 d. 25 par, toraj se obrestuje po več kot trikrat toliko kot pred vojno. — Avstro-ogrsko predvojno posojilo se je obrestovalo v kronah, ki so bile tačas enake franku in dinaru; tudi danes bi se obresti izplačavale v kronah, ki so pa 13 kron manj vredne kot franki, pa še tega država SHS nasproti svojim državljanom noče storiti, tujcem pa plačuje 13krat toliko kakor je vredno, dočim svojim ljudem še beraške krone ne privoščiči. — Ali je to prav? — Mi moramo priznati 36 milijard srbskega dolga, nam se pa ne vrne malenkosti 4 milijard. To je taka očigledna krivica, da bi jo ne mogli pojmovati, ko bi nas ne prepričavale vsakdanje skušnje na vseh poljih našega skupnega življenja. Prokletstvo izdajstva nad avtonomijo se maščuje. Odkod jemlje država SHS denar, da plačuje tako visoke obresti? Ta denar gre iz državnih dohodkov, zlasti iz davkov. V proračun je postavljena vsota nad 47 milijonov frankov to je 611 milijonov kron za obresti predvojnih in vojnih posojil — toda samo srbskih; na avstro-ogrške ne pride nič. Od teh 611 milijonov plačajo prejšnje avstrogrške pokrajine pretežno večino za tujce, za se pa še borih 4% slabe valute ne dobe. Zda pa povejte

slovenski in hrvaški ministri: kako morete to zagovarjati? Zagovarjati? Kaj še! Zakaj so pa tepci glasovali za nje??

Dopisi.

Sv. Križ pri Kostanjevici: Nad vse pričakovanje se je lepo in veličastno vršil orlovski tabor. Ob tej priliki je bil blagoslovljen tudi novi katoliški dom. Vsa dela so prav lično dovršena. — Ob 9. uri se je zbralo na Brodu 65 Orlov v kroju, do 100 Orlic in čez 140 naraščaja ter gojenk in 7 Orlov-konjenikov in mnogobrojna množica občinstva, ki je navdušeno pozdravljalo svojo vrlo mladino. Trije lepo okrašeni slavaloki z napisi so ponosno zrlji na zlati cvet slov. naroda — orlovsko mladež. Ob 10. uri je bila sv. maša. V pridigi je g. Kerin poljubno razložil pomen Kat. doma in kršč. organizacije. Cerkev je bila okrašena z vencami in smrekami. Po sv. maši je g. leskovški dekan Anton Kurent lego povdarjal, koliko skupnega in požrtvovalnega dela od vseh je bilo treba, da se je zgradil dom, ki naj bo ljudska univerza v kateri naj se mladina uči ljubiti Boga in narod; starina pa bo v tem domu izražala svoje pravične zahteve po politični in gospodarski svobodi. nato je gospod dekan dom blagoslovil in ga izročil božjemu varstvu. Predsednik križevskega Orla je nato otvoril tabor. Kot glavni govornik je nastopil Anton Komlanec, ki je zelo lepo poudarjal, da sreča naroda v krščanstvu. Tabor so pozpravili nadalje okrožni načelnik J. Glabovs, urednik „Sedanjosti“ g. Radešček,

g. Gornik in g. Tomazin. Popoldne ob pol 4. uri se je pričela javna telovadba ki je pokazala, kako vztrajno se mladina trudi za telesno čilost. Vse je bilo jako lepo, le nekaj Sokolov je moralo pokazati svojo oliko s tem, da je eden od njih udaril Orla s planko, ki si jo svetokrižki Sokoli lahko postavijo v svoj grb.

Iz Slovenskih Goric. Po dolgem molku zopet nekaj iz našega kraja! Pa kje naj bi začel? O letini? Politiki? Menda o teh preklicanih komunistih ali pa clo — protidržavnem elementu — „klerikalcih“?! To je sedaj saj na dnevnem redu pri naših „državotvornih“ radikalnih listih! Pa se ne strašite, ako vam povem, da je ljudstvo tukaj v ogromni večini pri teh preklicanih „klerikalcih“! Pa ako ne verjamete, vam bo gotovo g. poslanec Mermolja bolj natanko povedal. Pri Sv. Petru niže Maribora in pri Sv. Jakobu kakor tudi povsod, koder je v zadnjem času priredil „slabostojne“ stranke shod, se je sam prepričal, „da ni več tako kakor je blo“! Polagoma bojo še nekateri zaslepljenci sprevidili, kam jih vodi ta „samostojna“! — Da bodete videli, da tudi pri nas dela oblast na roko „samostojne“, vam povem, da so za vsak najmanjši vzrok, pa tudi brez vzroka, napravili nasprotniki ugovor proti občinskim volitvam pa tudi to ni nič pomagalo. Pri ponovnih volitvah so še bolj pogoreli. So celo slučajni, da pri drugih volitvah niso mogli niti kandidatne liste vložiti; toraj krivica se sama maščuje. Da je ljudstvo tako zavedno, imata zasluge zelo dobro urejevana časopisa „Straža“, in „Slov. Gospodar“, katera sta pri ljudstvu

Fran Radešček:

LISTEK

Na „Sionu“.

V francoskem vojnem pristanišču, v Toulonu, so se zbirali 1916 leta vsi za orožje sposobni srbski vojaki, s francoskega ozemlja odtod pa so jih pošiljali na Kif in potem v Solun. Tudi korzikanski transport je preko Nice pripeljal 800 borcev. Nastanili so nas v prazni pehotni vojašnici izza trdnjavskega obzidja, kjer smo preživeli velikonočne praznike.

Na velikonočni ponedeljek zjutraj pa nas je rog že zgodaj prebudil. Zbrali smo se na dvorišču v četverkotniku, v katerem je bila miza in okrog nje nekaj srbskih in francoskih častnikov in podčastnikov. Začelo se je izklicavanje imen, čemur je sledilo kosilo in nato odhod v pristanišče.

Povsod zidovje, umetni in naravni grički, na vsakem voglu pa straža — vse to je napravljalo globok, resnoben vtis. V ozadju se dviga strmo in visoko skalovje, ki zapira pristanišče in mesto od treh strani, le od morske strani zija široka odprtina, skozi katero švigajo manje ladje in se

gibljejo ogromni jekleni bojni nestyori. Obširen pristaniščni prostor je bil prenapolnjen s topovi, raznimi vozovi s krmo, slamo in z drugimi vojnimi predmeti.

Naš parnik je bil vsidran tik ob pomolu. Na ogromnem trupu se je v toplem pomladanskem solncu blestel ponosen napis: „Sion“. Na parniku in ua pomolu je kar mrgolelo vojaštva in mornarjev. Z veliko brzino in na več krajih je ladjina notranjost požirala velike množine najraznovrstnejšega blaga: strelivo, topove, vozove, konjsko opremo, slamo, seno, konje, zaboje, sode itd. itd.

Ob 2. uri popoldne se je začelo vkrcavanje moštva. Najprej so se vkrcali francoski in angleški vojaki, nato pa še mi. Odkazali so nam prostor v sprednjem delu parnika, takoj iz pod krova, kamor so postavili ob krovnih ograjah dolge vrste konj. Ker je na sredi sprednjega krova zijala nepokrita velika odprtina kot vhod v spodnje prostore, je ostal le ozek pas kot prehod med konji in odprtino. To okolnost povdarjam zato, da si pozneje bolje predočimo položaj ob napadu podmornice na naš parnik.

Ko so se že rudečili obronki gora iznad Toulona v zahajajočem solncu, so se začela dvigati sidra z velikim ropotom. Parnik se je začel premikati in kmalu nato smo že zapustili pristanišče v spremstvu francoskega torpiljerja.

Naš parnik je imel na vsakem koncu po en top poljskega kalibra. Čim smo se dovolj oddaljili iz pristanišča, so mornarji spustili v morje velik prazen zaboje, na katerega so potem streljali za poskušnjo s topom. Izstreljeno je bilo pet granat, toda niti ena ni zadela zaboja. „Sion“ pa je dalje plul majestozno in lahkotno po mirni morski gladini ob hladnem pihljanju večernega vetriča.

Prišel je čas večerje. Poseli smo v svojih prostorih, razdeljeni na desetine, in v to določeni vojaki so nam delili juho z mesom in prikuho po francoski navadi. Ta čas je porabil poveljnik „Siona“, da v družbi francoskih in naših častnikov po tolmaču izda potrebna povelja in navodila za slučaj podmorniških napadov. Sicer je že vse to bilo nalepljeno v vseh prostorih na vidnem mestu v francoskem in srbskem jeziku. (Konec prihodnjic.)

zelo priljubljena. Žal, da mi nimamo tu v Mariboru dnevnika, ker danes je pač tako, da danes je stvar zanimiva, a jutri pa že prestara!

Trgatev obeta biti letos srednja, grozdja je malo, a zdravo, toraj bo precej dobro vino. Samo kupcev ni. Krmil v splošnem primanjkuje, ker je vzela suša, na boljšem so le posestniki, katerih posestva ležijo ob potoku Pesnica in je tam precej otave zrastle. Cena pri živini zelo pada in jo je sedaj dovolj.

Med potovanjem po Sloveniji se je g. pokrajinski namestnik peljal tudi čez Slov. Gorice. V prijaznem trgu Sv. Lenart je bil še dokaj dostojen sprejem. Razni zastopniki so mu tudi potožili naše želje. Med drugimi se je tudi omenilo radi prometu, kateri je tak, da je boljše, da ne govorimo. G. namestnik je nam obljubil, da dobimo saj dnevno pošto s 1. sept. pa še vedno ni nič. Vemo, da g. namestnik ima dobro voljo, a g. poštni minister??! Seveda Slovenske Gorice so daleč od Beograda — pa ne bodite smešni ljudje božji! V južni Srbiji, pošte v nekaterih krajih sploh ni, no, in čemu vam bo pri vas?! Da, da, centralizem, centralizem!...

Društveno življenje se lepo razvija, posebno naš „Orel“ je razsprostrl svoja krila, skoraj že v vsak kraj. Mirno pričakujemo daljnih dogodkov! Naše vrste so trdne! — Ob priliki kaj več. Pozdrav vsem čitateljem „Sedanjosti“! Bog živi!

Prispevajte za tisk. sklad „Sedanjosti“!

Orliški krožek — Novo mesto ima v petek 16. t. m. važen sestanek v navadnih prostorih ob 6. uri zvečer. — Glavna točka dnevnega reda: Tabor v Šmarjeti.

Orlovski odsek isti dan pol ure kasneje z istim sporedom. — Udeležba obvezna!

Tabor novomeškega orlovskega okrožja v Šmarjeti v nedeljo dne 18. t. m. se vrši po sledečem sporedu: 1. ob 9. uri zbirališče na križišču v Kronovem. 2. ob 10. uri sv. maša in cerkveni govor (č. g. Vovko). 3. Po sv. maši zborovanje. 4. Ob pol 2. litanije. 5. Po litanijah javna telovadba. 9. Po telovadbi prosta zabava, šaljiva pošta, srečolov, licitacija itd. Sodeluje šentjernejska godba. Tabora se udeleži tudi celotno trebanjsko in šentjernejsko okrožje. To bo prva večja prireditel mladega okrožja. Prijatelji orlovske misli iskreno vabljeni. Pridite na okrašenih vozovih! Udeležniki, ki pridejo z vlaki, si naj preskrbe izkaznice za polovično vožnjo na progah iz Ljubljane, Št. Janža, Črnomlja in Straže. Polovična vožnja velja 17., 18. in 19. t. m. V nedeljo na svidenje v Šmarjeti! — Bog živi!

Belokranjski Orel vabi k okrožni prireditvi, ki se vrši v nedeljo dne 18. t. m. na Vinici. Pri tej priložnosti se vrši istotam belokranjski katoliški shod. Sprejem gostov ob 1/2 10. (Od Črnomlja do Vinice 18 km.)

Tedenske novice.

Epilog h kongresu dobrovoljcev je prinesel že „Slovenec“ in s tem je dopisnik, ki je moj priimek pogrešno navedel (Rakovšček), prihranil „Sedanjosti“ dokaj prostora za važnejše stvari. Ugotoviti mi je torej le nekatera dejstva. Dasi sem bil kot dobrovoljec popolnoma upravičen udeležiti se dobrovoljskega družabnega večera v Ljubljani, sem to storil le na izrecno povabilo tov. Fed. Šlajmerja in tov. tajnika Šifrarja, ker sem želel vrniti se domov še z večernim vlakom. Izizvanja čateškega nadučitelja Vidmarja, novomeškega Kudra in njunih prijateljev so bila preračunjena na osamljenost „klerikalca“ med dobrovoljci. Toda tov. dr. Pivko jih je podučil o nasprotnem in jih pošteno osramotil, ker so s sokolskimi znaki v gumbnici izzivali na pretepe. G. Kudra, ki mi je pretel in očital predrznost radi udeležbe pri dobrovoljskem večeru, je tov. dr. Pivko zavrnil: „Kdor je toliko storil za Jugoslavijo kot dobrovoljec, kolikor tov. Radešček, je nam in njemu v čast, da se udeleži naših prireditev.“ Nekdo drugi, ki mi je sicer osebno neznan, je izzivalcem očital, češ, da so bili še avstrijski komesarji za živila, „ko je bil Radešček že srbski vojak“. Žal mi je, da nisem mogel ugotoviti imena, komu je ta očitek veljal. Tov. Martelanc pa jim je zaklical: „Tov. Radešček mi je rešil življenje in kdor je proti njemu kot osebi, je tudi proti meni.“ Na očitantja nasprotnikov glede pisave „Sedanjosti“ odgovarjam le toliko, da bi me njihova pohvala spravila v nemalo zadrego; uasprotno pa me njihovo besno sovraštvo še bolj potrjuje v tem, da je „Sedanjost“ na pravi poti. Dočim sem se prej boril za meje Jugoslavije, se danes borim za blagostanje in svobodo ljudstva v teh mejah. V tem boju se, žal, ne morem izogniti oseb, posebno ne takih, ki niso na čast stranki, kateri pripadajo, kakor se je pokazalo ravno na dobrovoljskem večeru v Ljubljani. Kdar pa se čuti zares po krivici prizadetega, ta ima dovolj zakonitih sredstev na razpolago v obrambo svoje časti. V krogu dobrovoljcev pa strankarstvo ni imelo in nima mesta, ker so dobrovoljci zastopani v vseh strankah. Fran Radešček.

„Slovenec“ z dne 13. t. m. objavlja v tem oziru sledeče:

Prejeli smo in objavljamo: Z ozirom na sobotno notico smo prejeli sledeči dopis: Odbor društva jugoslovanskih dobrovoljcev ne dovoljuje nikomur odrekati dobrovoljskega svojstva članom društva, brez ozira na to, kateri stranki pripadajo. Složno smo se do brovoljci borili, složno hočemo nadaljevati svoje delo, ki je, ojačiti narodno in državno edinstvo na podlagi svobode in enakopravnosti in uveriti široke narodne mase o neobhodni potrebi narodnega uedinjenja. Ako pa kateri dobrovoljec krši s svojim sedanjim delovanjem ta princip, je edino društveno razsodišče kompetentno razsoditi, da li spadajo dotični še v organizacijo ali ne. S tega stališča obsojamo tudi v sobotni notici omenjeni incident, kakor so ga obsojali vsi navzoči dobrovoljci in se strinjamo z ostalimi izvajanji. Člane pa opozarjamo, da naj ne iščejo v podobnih slučajih zadoščenja potom strankarskega časopisja, temveč le potom odbora. — Za odbor: Andrej Šifrar, tajnik; Ludovik Vagaja, predsednik.

Kongres Dobrovoljcev za Slovenijo se je vršil dne 8. t. m. v Ljubljani, dne 9. t. m. pa so zborovali odposlanci čeških, hrvatskih, srbskih in slovenskih prostovoljskih društev.

Udeležba sicer ni niti oddaleč dosegala število slovenskih dobrovoljcev, vendar pa jih je bito do 200 navzočih pri razpravah. Sklepi kongresa so predvsem notranje organizacijske prirode, vendar pa je dobrovoljska organizacija za ves naš narod tako važna, da bo novi odbor pod predsedstvom tov. Peckljeja moral stremeti za tem, da zainteresira našo in tujo javnost posebno glede slovenskih in hrvatskih dobrovoljcev. Še danes namreč čujemo glasove, češ, saj Slovenci in Hrvatje niso ničesar storili za svoje osvobojenje. Število dobrovoljcev in političnih preganjancev pa dokazuje ravno nasprotno. Z ozirom na to pa dobrovoljci zaslužujejo tudi gnotne in moralne podpore, do katere imajo tudi s pravnega stališča polno pravico. „Sedanjost“ bo s svojim skromnim prostorom rade volje podpirala vsa nepolitična stremjenja dobrovoljcev.

Dobrovoljci! V zmislu sklepa ljubljanskega kongresa, da se tudi v Novem mestu ustanovi okrožni odbor dobrovoljcev, pozivam vse tovariše novomeškega političnega okraja naj mi t a k o j prijavijo svoje naslove radi sklicanja ustanovnega sestanka. Ker je uresničenje naših zahtev odvisno — po novem poslovniku — le od intervencije okrožnih odborov, naj nikdo ne odlašaja. — Z dobrovoljskim pozdravom Fran Radešček.

Načrt novega volilnega zakona je ministrski svet že pretresal in sprejel načela, na katerih sloni. V čl. 141 ustave je rečeno, da je „Odbor... pooblaščen predpisati tudi način, po katerem naj se izvrši porazdelitev mandatov na posamezne kandidatne liste po številu glasov.“ S tem se je že ob sklepanju ustave mislilo na uničenje načela sorazmernega zastopstva. Izmislili so s torej „večinske“ in „manjšinske“ stranke. Večinskim strankam se že vnaprej zagotavlja nadpolovična večina vseh mandatov, dočim bi Radičeva stranka, srbski kmetje, nar. secijalisti, SLS itd. ne mogle dobiti niti tega, kar jim po številu oddanih glasov pripada. Samostojneži so seveda pristali na to, ker se bode SKS združila s srbskimi radikali kot njen sestavni del. Dr. Kukovec pravi: „Od Srbov z dobroto dobimo vse, z bojem nič.“ Zato vzmimo puško v koruzo, predajmo se in bomo blapeci, pa postanemo vsi ministri in upravni svetniki Narodne banke. Izvoznicarstvo bo cvetelo in zlati milijoni se bodo razsipali po srbski Sloveniji. Čemu torej fraza o svobodnem državljanstvu, ko smo po dr. Kukovčem mnenju odvisni od dobre volje Srbov. Toda nobeno juho se ne poje tako vročo, kakor je skuhana. — Sicer pa opozarjamo na današnje belgrajsko pismo.

Volilni boj se je začel, kakor dokazuje demokratsko-radikalno prerekanje in radikalno-samostojneški divji zakon. Volilni red proti ljudstvu bodo lepo v slogi izglasovali, potem pa pojdejo na volitve. Oh, kako lepa so imena demokrat, radikalec in samostojnež, toda kako črna duša imajo!

Volitev v cenilno komisijo za dohodnino za cenilni okraj Novo mesto se bo vršila 25. t. m. pri davčnih uradih v Novem mestu, Trebnjem in Žužemberku. Vsak volilec voli 3 člane in 3 namestnike. Volitev je osebna in ustna s izključitvijo katerihkoli pooblastil, le nedoletniki in osebe pod nadzorstvom morajo svojo volilno pravico izvrševati po zakonitih zastopnikih. Voliti smejo vse osebe, ki so vpisane v imenike, torej tudi ženske. Posebne legitimacije in glasovnice se ne razpošiljajo. Volilci naj se legitimirajo s plačilnim nalogom ali na drug verodostojen način.

„Temnice in ječe vas ne smejo odvrniti. mi ne smemo omagati, podpirajmo se med seboj!“ Tako je zaklical dr. Korošec v svojem sjajnem govoru na katoliškem shodu na Brezjah. V jedrnatih besedah je opisal ves neznosni položaj pod sedanjim režimom. Volilni zakon nam ni nevaren, nevaren pa je za hrvatski narod in za katoliško ljudstvo v Vojvodini, ako hrvatske stranke ne pridejo v parlament, da skupno odbijemo, kar nameravajo proti svobodi hrvatskega in slovenskega naroda v naši državi. Naprej skozi boje do zmage!“ Tako nam kliče naš voditelj. Pravica mora zmagati!

Metlika. Narodna zavednost, državotvornost in naprednost, to so stvari, ki jih imajo metliški tiči sokoliči vedno na jeziku. Pa samo na jeziku. Ako jo naprimer kje polomijo, tedaj se ne sramujejo niti nemške govornice, samo da bi si ugled rešili in sramoto prikrili. Kaj ni res, Janez in Tonec? Zavednost pa taka! — Z državotvornostjo tudi ni na boljšem. Sicer se je metliški sokolč Weiss baha, da si je zaslužil zlato medaljo, ko je v Črnomlju ob priliki orlovske prireditve plakate trgal in mlaje rušil, vendar mi mislimo, da bi bil storil mnogo bolj državotvorno dejanje, če bi bil tekom let, kar Jugoslavija obstoji, svojega očeta včasih spomnil, da mora državljan tudi davke plačevati. Če pa ima radi neuboganja oblasti rubež v hiši naj nikar o državotvornosti ne govori. Svojo naprednost pa kažejo na način, da se takoj vidi, kake sorte tiči so. — Seveda se v vsem ravnajo

po svojem vzorn. g. učitelju Rustji. Ta gospod je namreč bolj neroden kot naroden. V zmerjanju je tako izurjen, da so ga morali že kmečki fantje k dostojnosti pozivati.

Zlata poroka. G. Leopold Fischer bo s svojo soprogo g. Marijo v krogu svoje rodbine praznoval svojo zlato poroko. Slovesni obred s sveto mašo bo v kapiteljski cerkvi izvršil 22. t. m. mil. g. prošt dr. S. Elbert, — Slavljencema in celi spoštovani rodbini iz sreča častitamo.

Poroka. Dne 11. septembra se je poročila gđc. Ljudmila Meršol z g. Ivanom Skala, carinik na Zg. Jezerskem. — Bilo srečno!

Umrla je 9. t. m. gospa Hilda Čeč, soproga ravnatelja Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani g. Karola Čeča. Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje! Blaga pokojnica, počivaj v miru!

Zanimivo Na vrtu g. dvor. svet. Šukljeja stoji jablana, ki ima cvet in sad obenem. Poleg zrelih jabolok vise še sedaj pečena jabolka od zadnjega požara. Cvetoča jablana z zrelim in pečenim sadjem je vsekakor zanimiva redkost.

Ljubljanski veliki semenj je bil izredno dobro obiskan. Posebno v paviljonih, kjer so bili v obratu razni stroji, se je kar trlo občinstva. Tudi kupčija je bila zelo živahna. Tudi Novo mesto je bilo zastopano na velesemnju in sicer je g. Josip Klemenčič razstavil peči in pečarske izdelke.

Prostovoljno gasilno društvo v Dol. Maharovcu priredi društveno veselico dne 2. oktobra ob 1. popoldne z godbo, srečolovom, šaljivo pošto itd. Na obilno udeležbo vabi odbor.

Tiskarski škrat. V zadnji številki, v dopisu iz Radeč, naj se čita pravilno „pri tamošnjem sodišču“ (namreč novomeškem). Dalje v istem dopisu naj se popravi, ne pri Semiču, temveč pri Sevnici. Druge napake so čitatelji itak že sami popravili.

„Helena“ povest znane slov. pisateljice Marije Kmetove je izšla v založbi „Zvezne knjigarne“ v Ljubljani. Vezana stane 28.—K, broširana 24.—K.

Listnica ureenštva. Odgovor glede sejmšča na zadnji dopis iz St. Jerneja — žal — ne moremo objaviti, ker je stvar že itak dovolj pojasnjena z obeh strani.

Vprašajte svojo sosedo, če rabi Kolinsko cikorijo, in priporočite ji jo kot najboljši domač izdelek.

Dolarji so sedaj na izredno visoki višini, kar ne bo dolgo. — V menjalnici Eskomptne banke v Novem mestu se plačujejo po najboljšem kurzu.

Iz vagona.

Ljubljanski J ede sar: Kmetu se godi izmed vseh stanov v Jugoslaviji najboljši. Poglejte! Jajce stane danes 4 krone. Ena sama kokoš nanese v letu 365 jajc, za katere vzame kmetica 1460 K. Če ima kmet 10 kokoši, vzame za jajca letno 14.600 K. Ali ni to sijajno? —

Jajčarica iz Ribnice: „Kokali boste pa vi in JDS, če bodo kokoši nesle jajca vsak dan!“

Oglašujte v „Sedanosti“.

POZOR!

Kdor reflektira na najcenejšo reklamo in anonco, naj se obrne na:

Leopold Majntinger

protokol. anončni in reklamni zavod

„HERMES“

Ljubljana, Zgor. Šiška 89.

Gospodarska Zveza

centrala za skupni nakup v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

ima v zalogi vse špecerijsko in kolonijalno blago, izvrstno domačo svinjsko mast, razna umetna gnojila, žveplo za trte, galico, cement itd.

Lahki in težki bencin za poljedelske stroje.

Potrjim srecem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša dobra sestra, teta itd.

S. Mr. Kornelija Zega

redovnica reda šolskih sester in ravnateljica Ciril-Methodove šole v Velikovcu na Koroškem

dne 5. septembra mirno in Bogu udano zaspala v Gospodu.

Pogreb se je vršil dne 7. septembra na pokopališče v St. Rupertu pri Velikovcu.

Priporoča se v molitev in blag spomin.

Velikovec — Ljubljana — Novo mesto, dne 8. septembra 1921.

Ivan, Franc, Valentin, Anton in Jožefa Zega, bratje in sestra.

V imenu ostalih sorodnikov Miroslav Ludviger.

JEŽA proti dobremu plačilu se kupi. — Kje pove upravništvo «Sedanosti».

Trgovina ALFONS OBLAK v Novem mestu

priporoča špecerijsko, kolonijalno in galanterijsko blago.

Točna in solidna postrežba!

Tiskarna — Knjigarna Knjigoveznica

J. Krajec nasl.

Novo mesto

se priporoča.